

זה אם הישראל אין שם להשגיח שיעשה דוקא מהמין שנתן לו. ובלא זה אף אם היה הנכרי נאמן או נפסק בש"ע ס"י קס"ו סעי' ב' כהרמב"ם שאפילו העמידה בעשבים אסורה. וכתנתו במקומות שמעמידן בפרחים שתתוס' הביאר בעיני דף ל"ה בשם מגני נרבונו להתיר במקומות ההם והרמב"ם טובר לאיסור ופסק כן המתבר. ואין היתר אלא כשראה הישראל עשית הגבינות להרמ"א שכן יש להרות דלא כהש"ך שאוסר בעשית ע"כ"ם אף בפני הישראל עיני כפ"ת סק"ו שהאחרונים מכריעין כהרמ"א. ואם הבהמות הם של ישראל אף רק בשכירות או כשקנה הישראל ממנו סתם גבינות שבשעת העשיה הם של הישראל גם להש"ך מותר ע"י ש סק"ב. ע"כ"ם ראיית הישראל דוקא בעינן אף במקומות שמעמידן בפרחים. וכ"ש במדינה זו שרובן מעמידן אותן בקיבות שחייב יש לאסור דהרי חסר לנו גם הידיעה שהוא מהמין של צמחים משום שהעכ"ם אינו נאמן.

ובדבר מין ענבים שקורין גרייכס דהוה שנועשה ע"י עכ"ם יש שעושין זה ע"י שמבשלין תחלה את הענבים ואז אין בזה איסור דין מברשל אין בו משום יין נסך וממילא היה כשבשלו את הענבים ואלו שאין מבשלין את הענבים אסור המין ואף שמבשלין את המין אח"כ דכיון דכבר נאסר לא והתר ע"י הבשול. ולכן צריך להקור אין עושין ואם המעקעערי משיב בכמת מסתבר דיש להאמינם כיון הוא איסור מדרבנן ולמסור דלא מרעי נפשיתו ויש לשאל באופן שלא ידעו שיש חלוק לדינא בזה שאז הוא כעין מסלית ויהיה עד סעם להתיר.

ובדבר קרים טעמי אם יש בזה איסור גבינת עכ"ם ונה יש טעמים להתיר שלא להחשיב זה גבינה שנוטה להחשיב זה לקדים שנגדו אי"כ הוא בדין תמאה אבל למעשה אינו אומר בזה לא היתר ולא איסור וטוב להחמיר. אבל למחות באלו שאוכלין אותו אין צריכין.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן נא

בענין הולכת איסורי אכילה

ט"ו שבט הרפ"ט ליובאן.
מע"כ ידידי הרב הגאון מהר"ר אליהו שחור שליט"א הנאב"ד מוואסט.
בדבר מה שהורה כתר"ה להעגלק שמתור לו להלך בשם חזיר כיון שאין לו חלק בנפח האיסור

נראה לע"ד שיפה הורה. וראיה גדולה מה דירד ס"י קל"ג סעי' ג' גבי ייב שלתחלה אסור לעשות כן אף באופן ששכרו מותר או בתנאם משום דרוצה בקיומו או שמתוך לו טובה שאסור בייב' הדוא איסור הנאה וגם חייב לבערו כמפורש בטור ובב"י ובבאורי הגר"א. וכן יש לאסור גם בשאר אה"כ בין בשכר בין שלא בשכר מטעם החזקה טובה ומפורש כן ברמ"א ס"י רצ"ד סעי' ח' ע"י"ש. וא"כ מוכח בפירוש שבאיסורי אכילה לבד מותר להיות פועל ולהעבירם אף בעצמו מאחר שמתירין בהנאה ורשאי ליקח שכר והחזקה טובה. דאם היה אסור גם באיסורי אכילה לבד למה הוצרכו לאסור בייב' וערלה בתנאם מטעם רוצה בקיומו והחזקה טובה שאין שייך אלא באה"כ הא לא גרעי משאר איסורין וכן בר"ן ר"פ השוכר בע"ז כתב שקנסו בייב' משום דעבדי איסורא דרוצה בקיומו ע"י"ש ואם היה אסור גם בשאר איסורין לא הי"ל לומר טעם זה דאף שלא קנסו בשאר איסורין גם לאסור כדעבד מ"מ בייב' דתופס דמיו יש לקנות. דהא אף טעם דרוצה בקיומו לא סגי לקנותו לאסור השכר אלא בצר"ף מה שתופס דמיו כדמסקי הר"ן שם. ואין לומר דכיון שהטעם שמא יאכל או מפני הרוואין ששייך בכל איסורין הוא רק מדרבנן אין לקנות בשביל כן אף בצר"ף שנופס דמיו. דהא גם איסור דרוצה בקיומו הוא רק מדרבנן כדמוכחי מה דהקלו בגר בע"ז דף ס"ד אף שהל"פ ע"ז לא התירו בגר כמפורש בקידושין דף י"ז משום שהוא איסור דאורייתא וא"כ משמע שאיסור רוצה בקיומו הוא מדרבנן (ועיין בגליון מהרש"א ס"י קמ"ו סעי' ד'). ומ"מ קנסו מחמת זה וא"כ מי"ט לא יקנסו מצד איסור שיש בכל איסורין אף שהוא רק מדרבנן אלא דהאי צריך לומר שמתור בשאר איסורין. אף זה יש לדחות קצת דרך מחמת שיש תרי איסורי קנסו. אבל מה דס"י קל"ג גבי ייב' וס"י רצ"ד גבי ערלה ראיה גדולה שדוקא באה"כ אסור ולא באיסורי אכילה לבד.

ומה שצ"ח כתר"ה להש"ך ס"י קל"ו סק"ב נתנתו דלטעם שמא יאכל או מפני הרוואין יהיה אסור. אינו כלום ודאי דאין שייך גזירה זו במילין ופועל דהא אינו שלו ואינו חשוד על איסור גביה ולא יאכל אף אם היה דבר מותר וגם יתיירא מהבעלים כשיחסר מהמדה המשקל ולא יפסיד בזה אומנתו כשיגנוב ויאכל ממה שמולין ועושה פועלה. וגם יותר. מה מציעו בש"ך שם סק"ג דרוצה להתיר לקנות כדי להאכיל לפועליו אף ששם שייך חשש שמא יאכל ומפני הרוואין ומ"מ לא אסור משום

דעיקר האיסור הוא רק לעשות סחורה דיליף מקרא ומטעם שמא יאכל לבד בלא הקרא או אסמכתא אקרא לא היו אסורין.

וגם מפורש בס"י פ"ז דמותר אף לתחלה לבשל בשר שמאה בחלב ואף הרמ"א לא אסר אלא מפני מראית העין אבל הבשר עצמו מותר לבשל אף שיותר יש לחוש שמא יאכל או מפני הרוואין משום דרק סחורה אסור.

ולא יקשה כתר"ה ממה שאמר בחת"ס ס"י ק"ד לישראל להיות שטרר לגוי לעשות סחורה דברר איסור משום שמא יאכל. הוא משום דמסקינן בגדר האיסור אם מעשה המסחר אסור האו ישראל עבור גוי אסור וגוי עבור ישראל מותר כשיסת הגיש ס"י ע' או דעסק המסחר אסור שהוא הירווח והאחריות מהו האו הוא להיפוך דישאל עבור גוי מותר וגוי עבור ישראל אסור. ואולינן הכא והכא לחומרא וזה כונת החת"ס לע"ד אבל מולין ופועל מותר כדבארתי וקצתו מאד.

ידידו,

משה פיינשטיין

סימן נב

אם ליתן השגחה שלא ימכרו שם מאכלות אסורות במקום שא"א למנוע אותם מלמכור מאכלי חלב למי שרוצה לאוכלם אחר אכילת בשר

כ"ג מרחשון תש"ז.

מע"כ ידידי הרב הגאון המפורסם מהר"ר יעקב אביגדור שליט"א הנאב"ד מעקסיקא.

בדבר הספארט צענטער יהודי שנפתח במעקסיקא אשר מבשלים שם גבלות וטרפות ושקצים ורמשים וכתר"ה יכול לפעול שיכשירו המקום ויהיה תחת השגחת הרבנים כמשגית נאמן וגם שלא יבשלו בשבת אבל בתנאים שיניחו אותם ליתן למי שרוצה לשנות חלב וגלידה קרה הנעשית מחלב אחר ארוחת הבשר ואם לא יניחו אותם זה אינם רוצים כלל לעשות כשרות במקום ורוצה כתר"ה לידע חות דעתא אם להנהיג שם כשרות או לא.

הנה דאי להתיר איסור דרבנן לרשעים שאומרים שאם לא יתירו להם יעברו איסורים התמורים דאורייתא ואף שישתמדו אין לנו לחוש להם וכדומני שהחת"ס באיה תשובה הביא ראיה

מה דקידושין דף ע"ב שאמר רבי כי הנה ניתא נפשיה בירמא דרטיא איכא בכבל היום סרו מאחורי המקום דמקפי פירא בכוררי בשבתא חמיל וצדו בהו בשבתא ושמתנתו ר' אחי בר' יאשיה ואישתמחד. שטרותו בנה להרות שאין לו לחוש מלאסור איסור דרבנן דצדידה זו לא היתה אסורה מדאורייתא כיון דהציף הנהר הכוררי והיו ביבשה אף שאישתמחד ע"י זה. והוא דין ברור ופשוט וכדמשמע שם כתר"ה טובר כן.

אבל בכאן אינו רואה שום דבר שימנעו הרבנים מלהנהיג כשרות בשביל שיהיה שם אחד רשע שיעבור וימכור אחר אכילת בשר מאכלי חלב למי שרוצה. הרי אין ההשגחה והכשר הרבנים על האנשים המוכרים להעיד שהם צדיקים שידוע לכל שהם רשעים וחשודים לעבור על כל התורה. אלא שהרבנים יראו וישגיחו על המקום שהדברים שמוכרים שם יהיו דברים כשרים שימכרו לתאכלים רק מאכלי בשר כשר וכן מאכלי חלב כשר ולא יבשלו בשבת אבל על מה שיעשו היחידים בין המוכר ובין הלוקחים שיקנו מאכלי חלב בעת שאסור להם לאכול והמוכר יתן להם אף שאסור מדין לפני עור אין הרבנים אחראים לזה כיון שאי אפשר למחות כמו שאין אחראים על מה שעושין בביתם. ולא נראה כלל שהרבנים מקולין בזה שיבא מה מצד ח"ו כי לא ע"ז הוא השגחת הרבנים. וגם בהכתב שיתנו הרבנים אם ירצו להדביק שם הרי לא יכתבו שהמוכרים הם אנשים כשרים אלא שכל הדברים הנמכרים שם הם דברים כשרים שעומדים תחת השגחת הרבנים.

ולכן דאי דבר גדול יעשה כתר"ה שיהנה שם כשרות במשגית יהודי וגם צריך שיהיה בר דעת שידע איך להשגיח שלא יוכלו לרמותו מאחר שהמנהלים אינם נאמנים שצריך הבנה ורעת איך להתנהג עם אנשים כאלו לראות שתהיה ההשגחה טובה וברורה. תוכת גדול הוא לכתרה במה שיציל אלפי נפשות ממאכלות אסורות. ואף למנוע מרשעים מה שאפשר שלא יעברו על איסורים הוא מצוה גדולה דהא מתני' קרי להו צנעין. וגם הרמב"ם בפ"ט מע"ש ונטע רבעי פסק שטוב לעשות כצנעין. ובפרט שהוא מניעה מהרבה אנשים ויש מהם גם הרבה שהם כעין שוגגין שאין יודעין חומר האיסור מתסדן ידעתם שהם כתיבני הנשבה בין העכ"ם שודאי גם מחייבין אנתנו למנוע מהם איסורים כפי שאפשר ואף רשב"ץ יודה בזה.

והנני יודיו מקורו.

משה פיינשטיין